

2018/092

ONTVANGEN 12 OKT. 2018

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool Leiden
t.a.v. College van Bestuur
Postbus 382
2300 AJ LEIDEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **05 OKT. 2018**
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo masteropleiding Fysiotherapie en
Wijkgerichte Bewegzorg

Onze referentie
1419094

Uw brief van
17 juli 2018

Uw referentie
Geen

Geacht College,

Met de brief van 17 juli 2018, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 18 juli 2018, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo masteropleiding Fysiotherapie en Wijkgerichte Bewegzorg als bekostigde opleiding te verzorgen in Leiden.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 11 september 2018, kenmerk 2018/092, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo masteropleiding Fysiotherapie en Wijkgerichte Bewegzorg als bekostigde opleiding te verzorgen te Leiden.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Croho. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuwe opleiding in te

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO Bezwaarschriftencommissie, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.duo.nl/zakelijk onder 'Oneens met Duo'.

dienen. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met registersho@duo.nl.

Onze referentie
1419094

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Ingrid van Engelshoven
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. F.A. Hofman

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 28
2514 JK Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding Hogeschool Leiden deeltijd hbo master Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg Leiden	2018/092	11/09/2018

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 18/07/2018 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hogeschool Leiden om de hbo Master Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg als bekostigde opleiding te verzorgen te Leiden (brief van 16/07/2018 zonder kenmerk). Op 26/07/2018 heeft de commissie om aanvullende informatie verzocht. De aanvraag was op 29/08/2018 voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Hogeschool Leiden om de hbo masteropleiding Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg als bekostigde opleiding te Leiden te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo master Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg (hierna: FWB) in Leiden aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master in het Croho onderdeel Gezondheidszorg. De opleiding omvat 60 EC en wordt in deeltijdvorm aangeboden. De opleiding bestaat uit vakken op het gebied van ondernemerschap in de wijk, gedragsbeïnvloeding, onderzoeksvaardigheden, persoonlijke effectiviteit en zorgtechnologie. De opleiding is toegankelijk

voor afgestudeerden van de hbo bacheloropleiding Fysiotherapie die beschikken over een baan of leerwerkplek voor tenminste 20 uur per week. Afgestudeerden van de masteropleiding blijven werken als fysiotherapeut. Zij kunnen hun fysiotherapiepraktijk volgens aanvrager sterker verbinden met de wijk door intensiever samen te werken met de cliënten zelf, met andere zorgverleners en met andere betrokken organisaties zoals de gemeente.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de hbo Master Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte aan de master Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg verwijst aanvrager naar het rapport 'Volksgezondheid Toekomst Verkenning' van het RIVM en het Ministerie van VWS uit 2018, gegevens over de vergrijzing van het CBS (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37296ned/table?ts=1532592423251>), het rapport 'Zorg voor je gezondheid! Gedrag en gezondheid: de nieuwe ordening' van de Raad voor de Volksgezondheid uit 2010 en een aantal artikelen over de definitie van het begrip 'gezondheid'. Verder refereert aanvrager aan het rapport van de commissie Kervezee. De commissie heeft het rapport van de Raad voor de Volksgezondheid uit 2010 buiten beschouwing gelaten omdat deze bron verouderd is. De tijdschriftartikelen kan de commissie niet waarderen als blijk van een maatschappelijke behoefte.

Uit recente cijfers van het CBS blijkt dat sprake is van dubbele vergrijzing; er komen meer ouderen en ouderen leven langer (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37296ned/table?ts=1532592423251>). Dit zal naar verwachting leiden tot een sterke toename van het aantal Nederlanders met chronische aandoeningen in de periode tot 2025. In de 'Volksgezondheid Toekomst Verkenning' van het RIVM en het Ministerie van VWS uit 2018 wordt beschreven dat het aantal werkenden afneemt ten opzichte van het aantal gepensioneerden. Dat versterkt het belang van kosteneffectieve zorg en het bevorderen van zelfredzaamheid van patiënten (http://www.eengezondernederland.nl/Kansen_en_keuzes/Welvaart_door_gezondheid_en_participatie). Aanvrager is van mening dat de master FWB daar een bijdrage aan kan leveren, doordat in de opleiding aandacht wordt besteed aan het aanleren van gezond beweeggedrag bij patiënten.

De commissie Kervezee signaleert dezelfde ontwikkeling in het rapport 'Anders kijken, anders leren, anders doen' uit 2016. De commissie Kervezee benadrukt dat naast gespecialiseerde zorgprofessionals ook mensen in de zorg nodig zijn met een breed profiel die met verschillende specialisten kunnen samenwerken en innovatietrajecten kunnen begeleiden (p. 10). Daar kan de master FWB een bijdrage aan leveren.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de hbo master FWB beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Aanvrager onderbouwt de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de master FWB aan de hand van een onderzoek dat aanvrager heeft laten uitvoeren door onderzoeksbureau Markteffect, ROA's rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022', gegevens van de Stichting Pensioenfonds Fysiotherapeuten (opgevraagd door KNWF in juli 2018), de UWV factsheet Zorg uit 2017, de website Volksgezondheid Toekomst Verkenning van het RIVM en het Ministerie van VWS en open data van het CBS. De commissie heeft daarnaast ROA's database AIS geraadpleegd.

Aangezien afgestudeerden blijven werken als fysiotherapeut, is ROA's opleidingstype hbo fysiotherapie het meest relevant, ook al zijn er in deze categorie alleen hbo en wo bacheloropleidingen en geen masteropleidingen op het gebied van fysiotherapie ondergebracht.

ROA typeert de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van dit opleidingstype als 'goed'; er zijn naar verwachting meer baanopeningen dan schoolverlaters in 2022.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks Typering %
hbo fysiotherapie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		7000	10	1.6 erg hoog
hbo fysiotherapie	verwachte vervangingsvraag tot 2022		12500	18	2.8 gemiddeld
hbo fysiotherapie	verwachte baanopeningen tot 2022		19500	28	4.2 hoog
hbo fysiotherapie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2022		18700	27	4.1 gemiddeld
hbo fysiotherapie	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2022	1			groot
hbo fysiotherapie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	1			goed

Bron: ROA, AIS

Aanvrager heeft een onderzoek laten uitvoeren door onderzoeksbureau Markteffect. Het onderzoek bestaat uit interviews met 8 fysiotherapeuten, gesprekken via een online community met 22 bachelorstudenten fysiotherapie en uit een vragenlijst die is uitgezet onder 83 studenten en 100 werkzame fysiotherapeuten verspreid over Nederland. De interviews met werkzame fysiotherapeuten en de gesprekken in de online community hebben met name betrekking op de gewenste inhoud en de naam van de opleiding. De respondenten geven aan dat de masteropleiding voldoende diepgang moet hebben op het gebied van fysiotherapie en niet teveel gericht moet zijn op ondernemerschap, communicatie en samenwerking met andere zorgverleners. De werkzame fysiotherapeuten uiten de frustratie dat het volgen van een masteropleiding wel meer kennis en vaardigheden, maar zelden een hoger salaris oplevert. De commissie constateert dat dit deel van het onderzoek geen informatie geeft over de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van deze master.

Uit de vragenlijst onder 83 studenten komt naar voren dat 57% van de respondenten eerst een paar jaar wil werken als fysiotherapeut en dan misschien een masteropleiding wil volgen. 22% van de respondenten wil direct na de bachelor een masteropleiding doen en 4% wil direct gaan werken zonder van plan te zijn op termijn deel te nemen aan een vervolgopleiding. 13% van de respondenten zegt 'ja' op de vraag of ze deze master zouden willen volgen, 36% zegt 'misschien'. Uit de vragenlijst onder 100 werkzame fysiotherapeuten blijkt dat 45% van de respondenten overweegt om binnen nu en 2 a 3 jaar zeker een masteropleiding wil volgen. 33% van de respondenten wil misschien een masteropleiding volgen binnen 2 a 3 jaar. De commissie constateert dat uit dit onderzoek naar voren komt dat zowel bachelorstudenten als werkzame fysiotherapeuten interesse hebben om de opleiding te volgen. Dit gegeven zegt echter niets over de (omvang van de) arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van deze master.

De andere bronnen die aanvrager heeft aangeleverd bieden wel informatie over de arbeidsmarktbehoefte aan fysiotherapeuten. ROA's rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en

beroep tot 2022' bevat voor het opleidingsfysiotherapie dezelfde gegevens als de database AIS; de prognoses voor deze groep afgestudeerden zijn goed, zoals hierboven reeds aangegeven. Verder betoogt aanvrager dat er behoefte is aan deze opleiding omdat fysiotherapeuten relatief kort, gemiddeld 12 jaar, als praktiserend fysiotherapeut werken terwijl de vraag naar fysiotherapeutische behandelingen toeneemt en de komende jaren verder zal toenemen (gegevens van de Stichting Pensioenfonds Fysiotherapeuten (opgevraagd door KNWF in juli 2018), de UWV factsheet Zorg uit 2017, p. 5, vtv2018.nl). De gedachte van aanvrager is dat fysiotherapeuten voor het vak behouden blijven als er meer mogelijkheden zijn voor opscholing.

Tenslotte betoogt aanvrager dat de opleiding van belang is voor inschrijving in het Centraal Kwaliteitsregister Fysiotherapie. Dit register wordt beheerd door het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie. Een inschrijving in het register is van belang i.v.m. contractering door zorgverzekeraars. Men wil vanaf 2025 regelen dat nieuwe fysiotherapeuten die in het kwaliteitsregister ingeschreven willen worden moeten beschikken over een diploma op masterniveau. Dit geldt overigens niet voor fysiotherapeuten die voor 2025 al in het register zijn ingeschreven. Het KNGF onderkent een behoefte aan meer masteropgeleide fysiotherapeuten.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de hbo master FWB aansluit op een arbeidsmarktbehoefte.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke behoefte en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Aanvrager betoogt niet dat de opleiding aansluit op een door de Rijksoverheid erkend sectorplan.

Vanaf 18/07/2018 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Hogeschool Leiden om de hbo master Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg in Leiden aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van (zijdelings) verwante bestaande hbo masteropleidingen. Aanvrager heeft de voorgenomen master FWB niet vergeleken met gespecialiseerde hbo masteropleidingen Fysiotherapie en ook niet met wo masteropleidingen op het gebied van sport en bewegen.

De opleidingsnaam Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg is nog niet in het Croho geregistreerd. Aanvrager is van mening dat de naam Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg bij de opleiding past en dat toevoeging van deze nieuwe naam aan het register nodig is om het verschil met de bestaande opleidingen aan te duiden. De commissie is van mening dat de opleiding sterk verwant is aan bestaande masteropleidingen Fysiotherapie en aan de recent positief beoordeelde master Beweegzorg van de HU. In deze opleidingen, met name binnen de master Beweegzorg, wordt ook ruime aandacht besteed aan fysiotherapie en bewegen in relatie tot het werk in de wijk. Uit het onderzoek van Markteffect dat bij criterium a is beschreven komt naar voren dat een deel van de respondenten de term 'wijkgericht' moeilijk kan plaatsen. Vanwege de verwantschap met bestaande opleidingen en omwille van de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekeuzers adviseert de commissie om te kiezen voor de naam van een van de bestaande opleidingen en geen extra opleidingsnaam aan het Croho toe te voegen.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. De instroom in verwante onbekostigde opleidingen is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. De instroom in het (zijdelings) verwante bekostigde wo onderwijsaanbod schommelde rond 280 eerstejaarsstudenten.

Opleiding	'12-'13	'13-'14	'14-'15	'15-'16	'16-'17
M Human Movement Sciences (60684)	46	48	48	32	34
M Sport Sciences (60682)	28	37	37	25	32
M Bewegingswetenschappen (60462)	37	65	47	45	48
M Musculoskeletal Physiotherapy Sciences (69317)		0	13	11	12
M Human Movement Sciences (60812)	24	13	12	17	15
M Human Movement Sciences (66950)	124	138	123	153	150
	259	301	280	283	291

Eenheid: studenten

Bron: DUO, bewerking KBA

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van het onderzoek van Markteffect. Aanvrager verwacht dat in het eerste jaar 20 studenten zullen instromen, in enkele jaren oplopend naar 30 studenten. De commissie acht deze prognose realistisch.

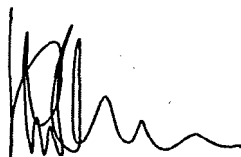
Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen opleiding hbo master Fysiotherapie en Wijkgerichte Bewegezorg wordt afgezet tegen de arbeidsmarktbehoefte die bij criterium a is aangetoond, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt bezien ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Vestiging van de opleiding in Leiden heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de opleiding FWB in Leiden te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.